

Základní škola a Mateřská škola Majdalena

378 03 Majdalena 21

Tel., fax: 384 787 117

email: skola@zsmajdalena.cz

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU**
zpracovaný podle ŠVP ZŠ Majdalena

**Základní škola a Mateřská škola Majdalena
Majdalena 21
378 03 Majdalena**

Základní údaje o škole

Adresa: Majdalena, 37803 Majdalena
Ředitelka školy: Mgr. Iva Koktavá
Telefon: 384 787 117
E-mail: skola@zsmajdalena.cz

IČO: 71 00 21 89
IZO: 107 720 949
Kapacita: 20
Školní družina: 114 400 571
Vychovatelka: Jindřiška Šimáčková

Zřizovatel

Název: Obec Majdalena
Adresa: 37803 Majdalena 21

Platnost dokumentu: od 1.9.2011

Kontaktní osoba: Mgr. Iva Koktavá, ředitelka školy

Koktavá

Obsah

1.	Východiska pro sestavení ŠVP	4
2.	Charakteristika ŠVP	6
3.	Školní družina jako školské zařízení pro zájmové vzdělávání	8
4.	Obsah vzdělávacího programu školní družiny	9
5.	Evaluační plán	26
6.	Rizika ohrožující kvalitu výchovného působení ve školní družině	28
7.	Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami žáků mimořádně nadaných	28
8.	Řád školní družiny	28

1. Výhodiska pro sestavení ŠVP

1.1 Materiální podmínky

Školní družina základní školy se nachází v budově mateřské školy i základní školy. Má k dispozici třídu vybavené nábytkem, stoly a židlemi, pomůckami, stolními hrami, časopisy, příruční knihovnou a počítači. Využíváme tělocvičnu (v zimě), školní zahradu, hřiště a hlavně blízkou přírodu. Vychovatelka sleduje další možnosti doplňování a zlepšování materiálních podmínek, zejména pro výtvarné a sportovní činnosti.

1.2. Personální podmínky

Pedagogické působení je zajištěno vychovatelkou. Odborné zaměření si prohlubuje v akreditovaných kurzech i samostudiem. Vychovatelka je iniciátorem a průvodcem dítěte při činnostech, které motivuje, navozuje, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí. Vychovatelka probouzí v dětech aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť dívat se kolem sebe a podněty vnímat. Podněcuje a rozvíjí přirozenou zvědavost dítěte, chuť objevovat i odvahu projevit se a ukázat, co všechno zvládne. Tyto žádoucí jevy pak přiměřeně oceňuje a chválí. Vychovatelka během celého pedagogického působení rozvíjí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další rozvoj žáků: zdravé sebevědomí, sebejistotu, schopnost být sám sebou, přizpůsobit se životu v sociální skupině i v multikulturní společnosti, pokládá základy pro celoživotní učení a schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot.

1.3 Charakteristika dětí

Program školní družiny je tvořen pro 20 dětí. Školní družinu navštěvují děti 1.-5. ročníku. Děti také mohou využívat ranní provoz školní družiny.

1.4 Charakteristika školní družiny

Co nabízí naše školní družina:

- zájmové vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxací, výchovou, hrou, učením, individuální práci
- u žáků podporuje citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učí je chránit si své zdraví, vede je k otevřené komunikaci, rozvíjí schopnost spolupracovat a respektovat druhého
- zaměřuje se na ochranu životního prostředí a maximálně možný pobyt v přírodě
- chceme, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima
- vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání
- respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků
- úkolem naší práce je položit základy ke klíčovým kompetencím, neboli schopnostem umět trávit volný čas, řešit problémy, kompetencím komunikativním, občanským i pracovním
- od 1. třídy rozvíjíme u žáků jejich rozhodování, hodnocení a sebehodnocení

- spojení žáků různých věkových skupin se osvědčuje jako výhoda – starší předávají své zkušenosti a dovednosti mladším
- všechny vedeme k tomu, aby respektovali jeden druhého

1.5 Situační SWOT analýza školní družiny

Silné stránky

- zkušená vychovatelka
- vzájemné vazby žáků a vychovatelky
- schopnost a ochota k tvořivosti
- dobré materiální vybavení
- příznivá skladba žáků (rodinné zázemí)
- dobrá spolupráce s rodiči
- vybudovaná prestiž ŠD
- vstřícnost vedení školy a zřizovatele k práci družiny
- nabídka ŠD pro starší žáky
- blízkost přírody

Slabé stránky

- společné prostory s mateřskou školou
- časové omezení činností z důvodu dojíždění žáků z okolních obcí
- umyvadla mimo učebnu
- malá disciplinovanost současné populace – pasivní přístup, nezájem

Příležitosti

- uplatnit a zúročit dobré tradice školní družiny
- vytvořit atraktivní nabídku volnočasových aktivit v systémovém uspořádání
- využít ochotných lidí k spolupráci
- prezentovat výsledky práce ŠD
- vytvářet kamarádské a ohleduplné vztahy mezi různě starými dětmi
- využívat okolní přírodu při činnostech ŠD

Rizika

- zaměňování školní družiny za sociální zařízení
- nekázeň, agresivita, násilí ve školách
- snižování počtu žáků
- nedostatek finančních prostředků na činnost

2. Charakteristika ŠVP

2.1 Pojetí vzdělávání ve školní družině

Do školní družiny jsou žáci přihlašováni zákonnými zástupci na základě dobrovolnosti. Žáci nemají povinnost se zájmově vzdělávat (žák také nemusí být do školní družiny přijat). Školní družina nemá závazné cíle zájmového vzdělávání, ale vychází jen z obecných vzdělávacích cílů stanovených školským zákonem. Není stanovena délka vzdělávání, strategie vzdělávacího procesu ani výstupy či ukazatele hodnocení pro školní družinu.

2.2 Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině

Vycházejí z obecných cílů vzdělávací soustavy § 2, odst.2 školského zákona, navazují na cíle stanovené ŠVP ZŠ Majdalena a ŠVP MŠ Majdalena.

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života;
- b) získávání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání;
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost;
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti;
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého;
- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku;
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.

Cíle ŠVP pro předškolní vzdělávání akceptujeme i pro práci školní družiny:

1. rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání,
2. osvojování si základů hodnot, na nichž je založena naše společnost,
3. získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako svobodná osobnost působící na své okolí.

Základní cíle je ovšem třeba doplnit o cíle specifické pro družinu:

- vychovávat k smysluplnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času.

Nasnování cílů je vymezeno konkrétním posláním školní družiny ve vyhlášce č.74/2005 Sb. O zájmovém vzdělávání, § 8, odstavec (5) a (6). Bude se podle ní uskutečňovat formou pravidelné výchovně, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Má umožňovat odpočinek i přípravu na vyučování.

2.3 Klíčové kompetence

Jednotlivé vzdělávací cíle jsou slučovány do rozvíjených kompetencí, které vybavují žáky činnostně zaměřenými a prakticky využitelnými dovednostmi. Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány:

2.3.1 Kompetence k učení:

Žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, umí kriticky zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, samostatně pozoruje a experimentuje, umí získávat vědomosti z různých pramenů a zdrojů, získané poznatky dává do souvislostí, zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení.

2.3.2 Kompetence k řešení problémů:

Žák si všímá dění i problémů, které ho motivují k řešení podobných problémů a situací, problém se učí pochopit, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlí a plánuje řešení problému, při řešení situací nachází shodné, podobné a odlišné znaky, hledá různé způsoby řešení problémů, ověřuje prakticky správné řešení problémů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně přichází s novým řešením, je kreativní, dovede se přizpůsobit změnám – je flexibilní, svá rozhodnutí se učí obhájit a uvědomuje si zodpovědnost za své rozhodnutí, je iniciativní a podnikavý. Započaté činnosti dokončuje, v případě obtíží je při jejich překonávání houževnatý.

2.3.3 Komunikativní kompetence:

Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi vyjadřuje vhodně formulovanými větami, umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže promluvit na veřejnosti, účinně se zapojuje do diskuse, dokáže vyjadřovat své kladné pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí řečí, gestem i dalšími prostředky. Nezapomíná, že ke správné komunikaci také přísluší naslouchání druhým. Využívá informační a komunikační prostředky, z předkládaných informací si vybírá. Komunikuje kultivovaně.

2.3.4 Sociální a interpersonální kompetence:

Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje dohodnutá pravidla, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi, je solidární. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém
- ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

2.3.5 Občanské kompetence:

Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na osobní zdraví své i druhých, chová se odpovědně i s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní a společenské). Respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, které je formováno tradičními, aktuálními i očekávanými hodnotami národa, etnika a sociální či profesní skupiny. Chápe, že rozvoj a udržení těchto hodnot, jejichž význam se z pohledu jedince i generací může měnit, je

podmíněn také ekonomickou situací a posilován či oslabován jedinci, kteří tyto hodnoty zpětně ovlivňují. Váží si tradice a kulturního dědictví, které chrání, projevuje pozitivní postoje k uměleckým dílům a podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí.

2.3.6 Kompetence k trávení volného času:

Žák umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech, rozvíjí schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací (či jednostranné zátěže ze školního vyučování), umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

3. Školní družina jako školské zařízení pro zájmové vzdělávání

3.1 Obsahy a formy ve školní družině

Školní družina organizuje pravidelnou činnost oddělení a případně zájmových útvarů, pořádá (nebo spolupřádá) příležitostné akce a v průběhu dne nabízí spontánní aktivity. Družina umožňuje žákům i odpočinek a přípravu na vyučování.

3.2 Základní principy práce ve školní družině – hra a zážitek

Základním prostředkem práce v družině je hra, která přináší kladné emoce, navozuje nové zážitky a využívá prvky zážitkové pedagogiky.

3.3 Požadavky pedagogiky volného času

Hra je založena na zážitku účastníků, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času.

Požadavky:

- pedagogického ovlivňování volného času
- dobrovolnosti
- zajímavosti a zájmovosti
- aktivity
- prostoru k seberealizaci

4. Obsah vzdělávacího programu školní družiny

4.1 Návaznost na vzdělávací program základního vzdělávání

Největší inspiraci čerpáme v kapitole Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Člověk a jeho svět“.

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a

pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami, jevy a složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvarů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Oblast *Člověk a jeho svět* se člení do dalších pěti tématických okruhů.

I.

Téma *Místo, kde žijeme* zahrnuje nejen poznávání nejbližšího okolí, ale také organizaci života v rodině, ve škole, ve společnosti, v obci. Téměř automaticky sem náleží tematické vycházky do okolí školy, pro prváky bude důležitá cesta do školy a ze školy, poznávání různých služeb v obci (např. návštěva knihovny, výrobních pracovišť, obecního úřadu) apod. Nepůjde ovšem jen o návštěvu těchto různých míst a institucí a o rozhovory s jejich pracovníky, ale také o následné využití získaných poznatků, které slouží jako motivace k dalším činnostem – tematická hra, vyprávění o tom, co si žáci z návštěvy zapamatovali, nebo výtvarné zpracování tohoto tématu atd. Neopomeneme regionální pohádky nebo pověsti; uplatníme je nejdříve jako poslechové činnosti a posléze z nich budeme vycházet při dalších aktivitách. Vztah k českému jazyku budeme posilovat důrazem na kultivovaný projev s rozvíjenou slovní zásobou. Zařadíme činnosti, které v dětech posilují vztah k místním tradicím (folklorní slavnosti, rukodělná výroba drobných předmětů apod.).

Do tohoto celku samozřejmě včleníme i dopravní výchovu, didaktické hry s dopravními značkami, kreslení dopravních značek a prostředků atd. Oblíbenou činností může být také kolektivní dílo motivované vycházkou – každé dítě maluje jednu budovu či přírodní prvek, které pak vystřihnou a sestaví jako náměstí, ulice, les, park apod.

II.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci osvojují zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, empatie a vzájemné úcty. Poznávají, jak se lidé sdružují a získávají první vědomosti o základních právech a povinnostech člověka, tedy o principech, na nichž je postavena výchova budoucího občana demokratického státu. Základem aktivit, které by měly naplnit tento okruh, je každodenní pedagogická práce vychovatele, jež vedou žáky k osvojování a dodržování základů společenského chování. Žáci si osvojují, jak se vhodně seznamovat s druhými lidmi, jak správně pozdravit a podávat ruku, v praxi se učí zásadám stolničení, kultivují komunikaci slovní i mimoslovní, rozvíjejí své vyjadřovací schopnosti, ale také schopnost naslouchat a být tolerantní k odlišným názorům lidí ve skupině atd. atd. Dbá se na vytváření kladného vztahu ke spolužákům a pozitivního klimatu v oddělení, které může být založeno pouze na vzájemném respektu a radosti ze spolupráce. Činnosti, které vedou k naplňování cílů v tomto okruhu, není nutné snad ani připomínat – je to každodenní přivítání se s žáky při příchodu do družiny a rozloučení při odchodu, urovnávání drobných každodenních konfliktů mezi žáky, dodržování pravidel při společném stolování (správné používání příborů, čistota na stole...), ale například i při hře na návštěvu, kterou pohostíme. S naplňováním tohoto okruhu můžeme spojit i hodnotící aktivity – pokusme se navodit je tak, že budeme nacházet na hodnocených

činnostech jen klady: každé dítě by mělo např. na výkresu svého spolužáka najít, co je na něm pěkného, nikoliv, co se mu nelíbí. Do tohoto celku zařadíme také prvky *mediální výchovy* – např. předem s rozvahou vybereme pořad, který žáci zhlédli doma v televizi nebo slyšeli v rozhlase, a pak s nimi o tématu diskutujeme nebo společně rozlišujeme fabulované příběhy od skutečných událostí.

III.

Poněkud odlišné od výuky ve škole bude ve školní družině naplňování okruhu *Lidé a čas*. Ve škole mají žáci poznávat, jak a proč se čas měří, jak postupují události v čase a utvářejí historii dějů a věcí. K tomu může posloužit návštěva muzea či historických míst. Těžištěm naplňování tohoto okruhu bude ovšem především budování správného režimu dne a jeho dodržování. Režim družiny musí být sestavován a naplňován účelně a tyto opakované úkony mají probíhat v klidné atmosféře a bez zbytečných prodlev. Žáci se učí respektovat čas druhých, využívat svůj vlastní a vytvářet návyky, které přinesou do přípravy na vyučování pravidelnost a účelnost. Ta pak dále vede i ke smysluplnému využívání volného času.

IV.

Pestré aktivity budou zahrnuty do tematického okruhu *Rozmanitosti přírody*. V jeho rámci se mají žáci seznámit s rozmanitostí a proměnlivostí živé a neživé přírody. Naplánujeme tedy různé tematické vycházky i pobyty v přírodě, při nichž budou mít žáci co nejvíce příležitostí pozorovat její bohatství i změny, které se v ní odehrávají. Tyto poznatky pak lze dále rozvíjet při výtvarném nebo jiném zpracování, při didaktických hrách s přírodními motivy, ale také v péči o školní zahradu apod. Po dohodě s vyučujícími můžeme zařazovat i jednoduché biologické či fyzikální pokusy. Využijeme naše zkušenosti z *ekologické výchovy*.

V.

V okruhu *Člověk a jeho zdraví* mají žáci poznat především sami sebe, získávají poučení o zdraví a nemocech, o prevenci chorob, o odpovědnosti za své zdraví. Pro naplnění tohoto okruhu budeme plánovat aktivity směřující k průběžné péči o osobní hygienu, prevenci úrazů a budeme poukazovat na důležitost bezpečnosti při všech činnostech, které žáci provozují. Zařazujeme činnosti pro upevňování zdravého životního stylu. Do této části můžeme zařadit pohybové a tělovýchovné aktivity – vycházíme z požadavku na pravidelný pobyt venku či v tělocvičně.

Při strukturování aktivit vzdělávacího programu školní družiny vycházíme také ze čtyř základních pilířů učení, které formulovala organizace OSN pro vědu, výchovu a kulturu UNESCO:

- ❖ **Učit se znát** (získávat vědomosti, učit se objevovat nové věci, získávat poznatky, analyzovat je, dávat je do souvislostí, řešit problémy).
- ❖ **Učit se „jak na to“** (získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat).
- ❖ **Učit se žít společně** (rozvíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu).
- ❖ **Učit se být** (rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat jeho hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl).

4.2 Tematické členění ŠVP

Schéma tabulek:

Tematický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
-----------------	---	----------------------------

4.2.1 Místo, kde žijeme

	NÁŠ DOMOV	
U nás doma	Vyprávíme o životě naší rodiny.	3, 4, 5
	Kreslíme a malujeme, jak trávíme s rodiči náš společný čas.	4, 6
	Ptáme se, co kdo dělá v našich rodinách - kresba, malba, koláž	3, 6
Náš dům	Stavíme si ideální dům, v němž bychom chtěli v budoucnosti bydlet.	2, 4, 5

	ŠKOLA	
Naše škola není bludiště	Procházíme školou a představujeme si, že je bludištěm, v němž se orientujeme.	1, 2, 6
	Zamýšlíme se nad tím, co je v naší škole hezké, a co bychom rádi změnili - píšeme reportáž o naší škole a ilustrujeme ji.	1, 6
	Projektujeme ideální třídu, která by se vám líbila a do níž bychom rádi chodili, a návrhy výtvarně zpracujeme.	1, 6
	Zdobíme školní družinu, vymýšlíme a kreslíme logo družiny.	1, 6
	Hledáme ve škole nebo jejím okolí "ukrytý poklad" - orientační soutěž.	3, 5, 6
Škola - stánek vzdělání	Čteme na pokračování, ptáme se, dáváme si hádanky, domýšlíme konce kapitol, vedeme fiktivní rozhovory s hrdiny atd.	2, 3
	Tvoříme prostorový model školy a jejího nejbližšího okolí.	2, 6
	Představujeme si, co bychom viděli skrytou kamerou ve třídě (při vyučování i o přestávce) - pracujeme ve skupinách, potom své scénky předvedou ostatním.	3, 5, 6

Cesta do školy	Povídáme si o cestě do školy a domů. Ptáme se na bezpečnost cesty každého z nás.	1, 2, 4
	Zajímáme se o dopravní značky v našem okolí - procházíme obcí, určujeme značky a jejich význam.	1, 2, 6
	Soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů.	1, 5, 6
Čím jezdíme a čím můžeme jezdit	Rozhodujeme se, odkud pojedeme, vyhledáme spojení do různých míst (pracujeme s vývěskami) - vycházka na zastávku vlaku a autobusu	1, 2, 3
	Hledáme dopravní spojení pomocí internetu, telefonických informací atd.	
	Výtvarně znázorňujeme různé hromadné dopravní prostředky.	1, 3
	Hrajeme si na přepravu vlakem, autobusem, metrem, jsme v roli cestujícího dítěte, dospělého, revizora atd.	1, 2, 5
	NAŠE OBEC	
Obec, v níž žijeme	Na vycházkách hledáme zajímavosti naší obce (budovy, stromy, vodní toky, dominanty).	1, 2, 5, 6
	Kreslíme a malujeme místa, kam rádi chodíme.	1, 3, 4
	Vyrábíme ozdobné předměty a výrobky pak použijeme k výzdobě družiny i celé školy.	1, 2, 4
	Hrajeme si na průvodce, popisujeme a ukazujeme, kudy se turisté dostanou k nádraží, na poštu, k obchodu, na kemp k Lužnici.	1, 2, 3, 4, 5
	Své výrobky a výkresy pravidelně vystavujeme v obecní vývěsce.	2, 5, 6
Návštěvníci	Seznamujeme se s prací obecního úřadu - exkurze a beseda se starostou o znaku obce, o její správě, činnosti zastupitelů.	1, 2, 3, 4
	Účastníme se obecních akcí pořádanými zdejšími lidmi a sdruženími.	1, 3, 4, 5
	Seznamujeme se s posláním - pošty - knihovny - obchodu Všechna místa postupně navštívíme a vyzkoušíme služby těchto institucí.	1, 3, 5
	Povídáme si o institucích v naší obci, namalujeme, co jsme viděli a zažili, výtvarné práce ukážeme pracovníkům institucí.	1, 3, 4, 5, 6

Jak žijeme	Na vycházkách si povídáme o tom, kde v naší obci pracují a co dělají policisté, hasiči, knihovnice, zemědělci, řidiči, truhláři, zedníci, popeláři atd.	
	Kreslíme, čím bychom chtěli být.	1, 3
	Hledáme zdůvodnění, proč jsme si vybrali nakreslené povolání, důvody zapisujeme a porovnááme je. Zjišťujeme, co musíme umět pro výkon vybrané profese.	1, 4, 5
	Nakupujeme a prodáváme - hra na prodavače a kupující.	2, 3, 4
Ztráty a nálezy	Představujeme si, jak bychom se zachovali, kdybychom se ztratili - scénky.	1, 2, 3
	Zamýšlíme se, co bychom učinili, kdybychom našli malého kamaráda, který se ztratil.	
	Předcházíme nepříjemné situaci, že bychom zabloudili nebo se ztratili - na vycházce hledáme orientační body a jdeme podle nich.	5, 6
Na poště	Hledáme dům podle adresy (jak se hledá adresát, jak se číslují domy?). Hledáme popisná a orientační čísla.	2, 3, 5
	Navrhujeme známky s místními motivy.	2, 4, 5
Cesta do knihovny - cesta za dobrodružstvím	Jdeme navštívit knihovnu.	3, 5, 6
	Ptáme se knihovnice, které knížky si žáci nejraději půjčují (rozdíly mezi žánry).	1, 3, 4
	Besedujeme o nejoblíbenější knize a jejích ilustracích.	3, 5
	Diskutujeme o hrdinech, o nichž rádi čteme, seznamujeme ostatní s domácí knihovničkou. Připravujeme čtenářskou anketu.	1, 3, 6
	Čteme pověsti a příběhy z našeho regionu.	1, 6
	Hrajeme divadlo pro mladší kamarády.	1, 3, 4
Jsme reportéry, básníky a novináři	Zpracujeme událost ze života družiny jako senzační zprávu.	2, 3, 5
	Připravujeme "televizní" soutěž ve znalostech o naší obci (historie, současnost, přírodovědné zajímavosti).	1, 2, 3
	Vysíláme své příspěvky ve školní televizi Srdíčko.	2, 3, 5

	Uveřejňujeme své příspěvky v obecním zpravodaji.	1, 2, 3, 5
Objevitelé	Na vycházce hledáme zajímavá místa a potom je malujeme.	2, 3, 5, 6
	ZA HUMNY	
Cestou necestou	Seznamujeme se s mapovými značkami, učíme se je poznávat.	1, 2, 3
	Podle informací z knih a internetu připravujeme trasu výletu.	1, 2, 6
	Učíme se určovat světové strany různými způsoby.	2, 6
Jsem Čech, vím, kde žiji	Cestujeme prstem po mapě, "navštěvujeme" známá místa, kde někteří z nás již byli, vyprávíme o jejich zvláštlostech.	1, 3, 6
	Sestavujeme mapu ČR z různých materiálů (papírů, odřezků, víček PET lahví apod.).	3, 6
	TRADICE NAŠÍ OBCE	
Jak to bylo dřívě	Čteme si, posloucháme pověsti našeho regionu, besedujeme o historii.	1, 3
	Ilustrujeme přečtené pohádky nebo pověsti.	1, 6
	Kreslíme znak obce, povídáme si o jeho historii, heraldických motivech a barvách.	1, 5, 6
Masopust	Vyprávíme si, co jsou masopustní zvyky.	1, 3, 4
	Vyrábíme masky.	1, 2, 6
	Vyrobíme družinu nejlepšími maskami.	3, 4, 5
Vítáme jaro	Besedujeme o lidových tradicích a zvycích týkajících se jara, čteme úryvky z knížek.	1, 3, 6
	Vyrábíme tradiční předměty z proutí, ze slámy, z odstřížků, z papíru, vlny, šustí...	1, 2, 6

4.2.2 Lidé kolem nás

	RODINA	
Vizitka naší rodiny	Besedujeme o tom, co očekáváme od rodičů - a co oni od nás.	3, 4
	Představujeme povolání našich rodičů, pantomimicky je předvádíme a kreslíme.	3, 4
	Navštěvujeme pracoviště některého rodiče.	3, 4
	Povídáme si o naší širší rodině.	3, 4
	Vzpomínáme na větší setkání našich příbuzných, vyprávíme historky.	3, 4, 6
Den matek	Besedujeme o tom, co pro nás znamenají naše maminky, kreslíme, čím se doma zabývají, co pro nás dělají atd.	1, 3, 4
	Vyrábíme dárky maminkám pro radost.	3, 4, 6
	KAMARÁDI	
Moji kamarádi	Sestavujeme pravidla soužití, žebříčky hodnot...	2, 4, 5
	Kreslíme portréty našich vrstevníků a vysvětlujeme, proč jsou našimi kamarády.	3, 4
	Z vystříhaných namalovaných podobizen vytváříme skupinový portrét naší družiny.	3, 6
	Při hře zjišťujeme, jak známe (poznáme) kamaráda po hlase nebo hmatu, máme-li zavázané oči?.	1, 3, 5
	Povídáme si o rozdílu mezi slovy kamarád, přítel a spolužák.	1, 3, 4
Tichá pošta	Vyprávíme o našem nejlepším kamarádovi a o dobrých vlastnostech, kterých si vážíme na lidech.	2, 4
	Každý z nás napíše, co se mu ne kamarádech líbí (papír přehneme formou harmoniky a podáme dál), nakonec vše přečteme.	3, 4
	Učíme se na výkonech a chování každého spolužáka najít něco pěkného, za co ho pochválíme (na každém něco oceníme).	1, 2, 3, 4, 5, 6
Učíme se toleranci a pořádku	Kriticky hodnotíme naši třídu a společně se domluvíme, čím ji můžeme vylepšit vzhled.	2, 6
	Hledáme, kde mohou žáci pomáhat, besedujeme o tom, proč máme/nemáme kladný vztah ke spolužákům, k dospělým, ke společenským hodnotám.	2, 5, 6
	Přemýšlíme o vandalismu, opravujeme poškozené hry, uklízíme si školní tašky, věnujeme se sebeobslužné práci.	2, 5, 6
Nejsme všichni	Uvědomujeme si, v čem a jak jsou znevýhodnění	3, 5

stejní, cvičíme naše smysly	někteří lidé (psychicky či tělesně).	
	Zkoušíme se dorozumět jen odezíráním, abychom se vcítili do situace neslyšících lidí.	4, 5
	Ve dvojicích zkusíme role nevidomého a jeho průvodce.	1, 6
	Cvičíme hmat (poslepu určujeme předměty, které jsme předtím vložili do krabice).	2, 3, 4
	Orientujeme se v prostoru - zkusíme na hřišti dojít poslepu k cíli.	2, 4, 5
Všude žijí lidé	Čteme pohádky z různých světadílů. Ilustrujeme pohádkové příběhy z dalekých krajů.	3, 6
	Sbíráme obrázky o zemích, ze kterých pocházely pohádky, snažíme se pochopit, v čem se národy liší, v čem jsou jejich obyvatelé jiní než my.	1, 3
	SVÁTKY A OSLAVY	
Čas adventní	Vnímáme začínající atmosféru Vánoc, čteme si v knížkách o Vánocích, vyprávíme si o smyslu adventní doby.	2, 3
	Společně vyrábíme adventní věnec, každý týden posedíme u zapálené svíčky, vyprávíme si naše rodinné vánoční příběhy apod. (důrazně dodržujeme bezpečnostní pravidla).	3, 4, 5
	Vyrábíme Mikuláše, čerty, anděly.	3, 4
	Připravujeme scénky na mikulášskou besídku, vyzdobíme si třídu, atd.	3, 6
Kouzelný čas Vánoc	Vyprávíme si o vánočních zvycích, které se zachovaly dodnes, zvláště o těch, které dodržujeme v rodině.	1, 3
	Nacvičujeme vystoupení.	1, 6
	Na vycházkách pozorujeme výzdobu v obci.	3, 4
	Vyrábíme vánoční ozdoby z papíru a přírodnin.	1, 2, 6
	Vánočními motivy zdobíme vývěsku v obci a naši školu.	2, 4, 5, 6
	Vyrábíme přáníčka k Vánocům, jmenovky na dárky a pozvánky na vánoční besídku.	4, 5, 6
	Podílíme se na pořádání besídky pro rodiče.	1, 2, 3, 4, 5, 6
Velikonoce	Čteme si o národních a místních zvycích	1, 3

	spojených s jarem.	
	Malujeme a zdobíme kraslice.	1, 6
	Zdobíme třídu a okna symboly Velikonoc a jara.	5, 6
Den učitelů	Pátráme ve školních a domácích knihovnách, kdo byl J.A.Komenský.	1, 2, 3
	Připravujeme pásmo básniček a písniček pro naše učitelky. (družinová besídka)	1, 4, 5
	Vyrábíme drobné dárečky pro učitele a ostatní pracovníky školy.	1, 6
Náš den "D"	Povídáme si o významu Dne dětí. Plánujeme, jak ho oslavíme.....	1, 2, 3
	Soutěžíme a závodíme.	3, 4, 5, 6
	JAK SE SPRÁVNĚ CHOVAT	
Známe kouzelná slovíčka	Besedujeme o "kouzelných slovech" (děkuji, prosím, omlouvám se) a jejich významu, vymýšlíme si drobné příběhy, v nichž tato slovíčka hrají významnou roli.	1, 2, 3
	Hrajeme scénky s kouzelnými slovíčky (a bez nich).	1, 2, 3
	Hrajeme si a učíme se správně zdravít, podat ruku, požádat o něco, poděkovat za informace, zeptat se.	3, 4
Člověk mezi lidmi	Povídáme si, čím můžeme druhého potěšit - dárkem, pochvalou, chováním, úsměvem. Denně si uvědomujeme, že se máme chovat slušně a laskavě.	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Besedujeme o tom, jaké chování očekávají dívky od chlapců - a chlapci od dívek, jaké děti od dospělých - a dospělí od dětí.	1, 3
	Hrajeme si na vyřizování drobných vzkazů, vstupování do úředních místností, hodnotíme naše chování ve školní jídelně.	2, 3, 4
Cestou necestou	Na příkladech si připomínáme vhodné a nevhodné chování v dopravních prostředcích, na silnicích, hovoříme o následcích dopravní nekázně.	1, 2, 3, 4, 5
	Na vycházkách zdokonalujeme a procvičujeme chování na chodníku, na silnici, na přechodech, při nákupech, v dopravních prostředcích.	1, 2, 3, 4, 5, 6
Mluvíme správně	Cvičíme si jazyk (jazykolamy, dechová cvičení).	1, 3, 5
	Pomocí říkadel, písniček a básniček cvičíme rytmus a melodii jazyka.	1, 3, 5
	Vyprávíme si pohádky a příběhy ze života.	3, 5, 6
	Dramatizujeme jednoduché pohádky a příběhy a	

	pak je předvádíme.	1, 2, 6
	Čteme s porozuměním a správnou artikulací z knih, encyklopedií a časopisů pro poslech ostatním.	1, 3, 6
Řekni to i beze slov	Vyprávíme si o využití lidského těla k neverbální komunikaci, pracujeme s gesty.	2, 3, 5, 6
	Pantomimicky předvádíme povolání, sporty, pocity.	2, 3, 5, 6
	Pantomimicky vyjadřujeme děje či situace ze známých pohádek.	2, 3, 5, 6
V naší jídelně	Při stolování dodržujeme základní hygienické návyky a hodnotíme vzájemně naše chování u stolu.	2, 5
	Dodržování zásad správného stolování procvičujeme denně ve školní jídelně.	1, 3
	Kulturní prostředí si připravujeme i při svačinách.	1, 3
	Připravíme si družinové čajování.	2, 3, 4, 6
Co jsme viděli a slyšeli ve sdělovacích prostředcích (základy mediální výchovy)	Povídáme si o pořadech v televizi, v rozhlase, doporučujeme si vhodné pořady, argumentujeme, proč se nám líbí.	3, 6
	Připravíme si vědomostní "televizní soutěž" a zahrajeme si ji.	1, 2, 6
	Porovnáváme realitu (naše zkušenosti) s některými filmovými příběhy.	2, 3, 5

4.2.3 Lidé a čas

	NÁŠ DENNÍ REŽIM	
Co všechno stihneme během dne	Vyprávíme si o zásadách pravidelného denního režimu, učíme se rozlišovat povinnosti a zábavu.	1, 2, 3, 6
	Kreslíme co nás nejvíce baví, co nás baví méně, čemu věnujeme nejvíce času, co musíme dělat každodenně. Nad kresbami besedujeme.	1, 5, 6
	Besedujeme o čase, který lidé promarní, uvádíme příklady, kdy čas využíváme špatně.	1, 2, 6
	Společně připravujeme týdenní plány naší činnosti školní družiny.	1, 2
	Plánujeme náš odpočinek po příchodu ze školy, formou kvizu zjišťujeme, čemu říkáme aktivní odpočinek.	1, 6
Jak jsme prožili	Besedujeme o možnostech správného využívání	3, 6

včerejší den	času, inspirujeme se u jiných lidí.	
	Vypravujeme drobné příběhy, v nichž se střídají příjemné i nepříjemné události.	2, 3, 4
	Kolektivně vytváříme leporelo našich činností ve školní družině.	2, 4, 5, 6
Náš kalendář	Tvoříme roční kalendář důležitých akcí družiny.	3, 4
	Připravujeme společně náměty pro vycházky v jednotlivých ročních obdobích.	5, 6
	Opakovaně si připomínáme, co se nám líbilo v přírodě, kreslíme obrázky s těmito motivy.	1, 6
Kdy se nejlépe připravíme do školy	Seznamujeme se s křivkou výkonnosti člověka v průběhu dne a podle ní navrhujeme postup při přípravě na vyučování.	1, 2
	Využíváme hry, při nichž si cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení.	1, 3
	Využíváme počítač pro získávání mnoha informací, pracujeme s didaktickými hrami.	1, 5
	Vzájemně si sdělujeme, které náměty máme nejraději, besedujeme nad důvody této obliby.	1, 3
Měření času	Ukazujeme si měřidla času, půjčujeme si knihy o měření času v historii lidstva.	1, 3, 5
	Kreslíme, malujeme různá měřidla času.	1, 5
	Vyprávíme si příběhy, v nichž měl význam (téma Co znamená přijít včas/pozdě).čas	1, 3
	Vážíme si volného času i času druhých, hledáme co nás o čas okrádá a čím zdržujeme sebe, rodiče, kamarády, sousedy.	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Besedujeme o nebezpečí spěchu, který přinese zbytečná zranění.	5, 6
	Tvoříme víkendový zápisník. Zaznamenáváme si, co jsme prožili v sobotu a v neděli, kde jsme byli apod. Zápisy doplňujeme nalepenými vstupenkami, prospekty a obrázky z míst, která jsme navštívili.	1, 2, 6
	JAK SE MĚNÍ LIDÉ	
Když jsme byli malí a velcí byli malí	Besedujeme o tom, co může člověk v jednotlivých věkových obdobích zažít a naučit se.	1, 2, 3
	Vyprávíme si nejzajímavější příběhy z našeho raného dětství a malujeme je.	3, 4, 5
	Připravíme vystoupení pro důchodce.	1, 5, 6
	JAK SE MĚNÍ VĚCI, BUDOVY, OBEC	
Změny obce	Prohlížíme si kroniku školy, zjišťujeme, kdo ji v minulosti vedl.	2, 3
	Hledáme staré zprávy o naší škole.	2, 3, 4

Z čeho se učili naši rodiče	Pátráme po tom, jak vypadala škola, do níž chodili naši rodiče.	1, 3
	Prohlížíme si staré školní fotografie, které jsme našli v knihách nebo v domácím albu.	1, 3, 4
	Prohlížíme si staré učebnice a čteme si z nich, prohlížíme staré učební pomůcky.	1, 2, 3
Jak pomáhaly děti dřív doma, jak dnes?	Čteme o životě žáků různých společenských vrstev, o jejich povinnostech, radostech a starostech, srovnáváme situaci s dneškem.	1, 3, 5
	Povídáme si o tom, jak pomáháme doma, vyprávíme/píšeme drobné humorné příběhy nebo hrajeme scénky s touto tematikou.	3, 4, 6
Detektiv v šatníku	Shromáždíme staré věci denní potřeby, které používali naši rodiče a prarodiče, a uspořádáme výstavku těchto předmětů.	3, 6
	Pořádáme módní přehlídku a napíšeme si k ní doprovodné komentáře (moderátoři z našich řad).	1, 3, 5

4.2.4 Rozmanitost přírody

	PŘÍRODA OKOLO NÁS - ROSTLINY, ŽIVOČICHOVÉ	
Jak se mění "naš" strom	Na vycházkách pozorujeme přírodu, vybereme si k pozorování např. různé stromy a v knížkách a encyklopediích hledáme významné údaje o jejich růstů, pěstování....	3, 5, 6
	Kreslíme určitý strom (květiny, krajinu) v jednotlivých ročních obdobích.	2, 6
	Pomocí obrázků porovnáváme, jak se v jednotlivých ročních obdobích příroda mění.	1, 6
	Porovnáváme siluety stromů s tvarem jejich listů.	1, 2, 6
	Využíváme listy a plody vybraného stromu pro koláže.	1, 2, 3
Stavíme z přírodnin	Při vycházkách do lesa upevňujeme pravidla chování v přírodě, sbíráme plody a zhotovujeme z nich drobné výrobky.	3, 5, 6
	Stavíme objekty za shromážděných přírodnin.	2, 5, 6
Město v lese	Učíme se poznávat hmyz.	1, 2
	Čteme knihu Ferda Mravenec a kreslíme mravence a jiné brouky.	1, 6
	Na vycházkách pozorujeme mraveniště a brouky, učíme se je poznávat a pojmenovávat.	1, 2
	Učíme se chránit mraveniště.	1, 2
S hlavou v	Při vycházkách pozorujeme ptáky na stromech.	1, 2, 4

oblacích		
	Učíme se poznávat ptáky podle vzhledu a zpěvu.	1, 2, 4
	Řadíme hlasy k obrázkům ptáků.	1, 2, 3
	Besedujeme nad obrázky ptáků, využíváme videozáznamy a populárně naučnou literaturu.	1, 3, 6
	Z oken školy pozorujeme budku a krmítko ve školní zahradě.	1
	Krmíme ptáčky v zimě, víme, co jim chutná a co škodí.	3, 5, 6
	V zimě pozorujeme stopy ptáků na sněhu.	1, 2
	Besedujeme s revírníkem o lese a jeho obyvatelích.	3, 4, 6
Naše zahrada	Pečujeme o rostliny - zaléváme, plejeme.	2, 3, 6
	Seznamujeme se s rostlinami na školní zahradě, využíváme dostupnou literaturu i internet.	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Vytváříme si hezké životní prostředí.	1, 2, 6
	Hrajeme pohybovou hru o semínku, které překonává při svém růstu překážky.	1, 2, 3, 4, 6
Za dobrodružství přírody	Hrajeme pexesa, kvarteta s náměty živočichů a rostlin.	1, 2, 4
	Při vycházce sledujeme život pod zvednutým kamenem.	4, 5
	Soutěžíme v poznávání zvířat podle siluet.	1, 2, 3
	Hrajeme hru "pozněj mne" pomocí otázek.	1, 2, 3, 4, 6
	Vyhledáváme přírodovědné "nesmysly" (plody buku - žaludy)	1, 3
	Soutěžíme ve vymýšlení názvů rostlin nebo zvířat začínající určenými písmeny abecedy.	1, 2, 5
	Určujeme rostliny (koření) podle vůně a hmatu.	1, 3
	Na vycházce do přírody poznáváme stromy, plody stromů, pozorujeme žáby, hady, ptáky, srnky.	3, 5, 6
	Při vycházce do lesa nasloucháme zvukům přírody, určujeme původce zvuků, tříbíme své smysly, pátráme po lesním produktech, které nás živí.	1, 6
	Pozornost při vycházkách bystříme hrou „štronzo, potopa“	
	Vyprávíme si o domácích zvířatech a na základě vlastních zkušeností si vysvětlujeme, jakou péči vyžadují.	1, 6
	Na vycházkách do polí a lesů, k rybníku poznáváme, kteří živočichové žijí volně v našem okolí.	1, 3, 6
	Pozorujeme zvířata, jejich stopy a pobytová znamení.	1, 2, 3
	Kreslíme a malujeme své oblíbené zvíře, hovoříme o něm.	1, 6

	ROČNÍ OBDOBÍ	
Příroda a my	Besedujeme o ročních obdobích - sledujeme změny v přírodě, život zvířat, vztahy mezi zvířaty.	1, 2
	Čteme si o přírodě a jejích proměnách.	1, 3
	Učíme se písničky a básničky s přírodní tematikou.	1, 3, 5
	Dramatizujeme jednoduché pohádky se zvířecími hrdiny.	1, 3
	Na vycházkách pozorujeme změny v přírodě a malujeme je.	1, 3
	Na vycházkách pozorujeme a poznáváme živočichy, rostliny známé z obrázků, vědomosti procvičujeme při didaktických hrách.	1, 2
Podzim	Soutěžíme v poznávání ovoce a zeleniny podle hmatu, chuti a vůně.	1, 3
	Sbíráme žaludy pro zvěř, soutěžíme.	2, 3, 4, 5, 6
	Pozorujeme, jak příroda "usíná".	4, 5
	Vlastnoručně vyrobenými klíči "zamykáme les".	4, 5
Zima	Pomáháme zvířátkům a ptákům přežít zimu - besedujeme s revírníkem.	3, 6
	Pozorujeme výlov rybníka.	1, 3
	Shromáždíme přírodniny a využíváme je k výtvarné činnosti.	1, 3, 5,
Jaro	Na vycházce pozorujeme jarní práce na poli v zahradě.	1, 3
	Kreslíme a malujeme jarní květiny.	1, 6
	Kreslíme mláďata domácích zvířat.	1, 6
	Besedujeme s ochránci přírody.	1, 3
	Tvoříme z mladých vrbových proutků.	1, 2, 6
	Dramatizujeme pohádku O dvanácti měsíčkách - připravíme masky pro jednotlivé měsíce.	1, 2, 3, 4
	POČASÍ	
Pranostika na každý den	V literatuře vyhledáváme pranostiky, čteme je a uvažujeme o jejich smyslu.	1, 2, 3,
	Každodenně sledujeme předpověď počasí v TV k jednotlivým dnům s aktuálním vývojem počasí.	2, 3, 5
	VODA	
Vodní hrátky	Besedujeme o vodě, jejich skupenstvích a o významu vody (s využitím encyklopedií).	1, 2
	Provádíme jednoduché pokusy - odpařování	1, 2